

Küresel Yaşamımız Tehdit Altında mı?

Prof. Dr. Bahri Yılmaz, Sabancı Üniversitesi

ABD ve Trump'ın dünya düzenine ilişkin iddialarının sonuçları şimdilik belirsizliğini korusa da önümüzdeki yıllarda yaşamımızda olumsuz etkileri açıkça görülebilecek bir dizi önemli faktör var. 21'inci yüzyılın ilk yarısındayız. Önümüze bakmaya ve 20'nci yüzyılın önemli siyasi ve ekonomik sorunlarına yeni ve daha karmaşık sorunlar ekleyerek yolumuza devam etmeye çalışıyoruz. Hızla gelişen iletişim teknolojisinin de yardımıyla her geçen gün daha da yakınlaşan, birbirine bağlı bir dünyada yaşıyoruz.

Küreselleşme ekonomileri birbirine yaklaştırıyor. Onları birbirlerine daha bağımlı hale getiriyor. Dünya ekonomisi tek bir pazara geçiş sürecindedir. Bağımsız ekonomi politikaları yürütmek giderek zorlaşıyor. Her zaman küresel bir ekonomi ve küresel piyasalar olmuştur. Yeni olan, günümüzde neredeyse her ülkenin bu sürece dahil olmasıdır. Aynı zamanda yeni olan, birçok ekonominin yüksek ve hala artan derecede küreselleşmiş olmasıdır. Dış şoklara karşı daha savunmasız durumdayız. Hepimiz dünyanın herhangi bir yerindeki siyasi ve ekonomik krizlerden doğrudan etkilenebiliyoruz.

Küresel ekonominin uzun süredir gündeminde olan sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki gelir dağılımı farklılıkları, küreselleşme süreciyle birlikte ortaya çıkmış ve derinleşmiştir. Halihazırda küresel nüfusun en zengin %10'luk kesimi gelirin %52'sine sahip. Peki küresel nüfusun en yoksul yarısı? Onlar sadece %8 kazanıyor. Ortalama olarak, en üstteki %10'luk kesimden bir birey yılda 122.100 dolar kazanırken, en alttaki yarıdan bir birey sadece 3.920 dolar kazanmaktadır.¹

Avrupa'da, ABD'de ve ayrıca sömürge imparatorluklarında, uluslararası serbest ticarete karşı güçlü bir muhalefet nesiller boyunca gelişti;² özellikle 1930'ların küresel ekonomik buhranı (Great Depression) bağlantılı olarak Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra en başarılı dönemi oldu. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana serbest ticaret büyük bir zemin kazanmıştır. Başlangıçta, büyük ölçüde Amerikan idealleri ve çıkarlarından esinlenen kuruluşlar- WTO, IMF ve Dünya Bankası – serbest ticaretin yayılmasına etkili bir katkıda bulundu.

Şu anda geride kalan birçok ekonomi var ve milyarlarca insan yoksulluk içinde yaşıyor. Tüm zengin ülkeler tarafından yarım yüzyıldır sağlanan kalkınma yardımları kayda değer bir fark yaratmadı. ABD, Avrupa Birliği ve Japonya serbest ticaret vaazları verdiler, ancak onlarca yıldır kendi uzun vadeli çıkarlarını korumaya devam ediyorlar, eğer bu

¹ ANDREW STANLEY. Global Inequalities, March 2021, IMF, Global Inequalities

² Ha-Joon Chang, Kalkınma Reçetelerinin Gerçek Yüzü, İletişim Yayınları, 2003,33-97.

politikaları devam ederse, gelişmekte olan birçok ülkede göç baskısı artacak ve bu da ABD ve Avrupa'ya yönelecektir.

Küresel düzeydeki sorun alanlarına daha ayrıntılı olarak girmeden önce, genel olarak, gelişmiş sanayileşmiş ülkelerin çoğu ve buralarda yaşayan insanlar muhtemelen yaşam standartlarında daha fazla artış elde edecekler, kazananlar arasında yer alacaklardır. Global ekonominin en gelişmiş G20 içersinde 19 ülke ve Avrupa Birliği'nden oluşmaktadır. Bunlar, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Kanada, Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, Endonezya, İtalya, Japonya, Kore Cumhuriyeti, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri'dir.

İkinci olarak, kazananlar, hükümetleri bir yandan küresel ekonomik ilişkileri yakından izleyen, diğer yandan -bu gerçeği söylemek gerekir - gerekli ekonomik önlemleri hayata geçirmek için yetkili iç siyasi gücü kullanabilen gelişmekte olan ülkeler olacaktır. Örnekler arasında Basra Körfezi'ndeki petrol zengini küçük Arap emirliklerinden bazıları, ama hepsinden önemlisi gelişmekte olan dev ülke Çin yer almaktadır. Japonya'nın 19'uncu yüzyılın ortalarında Meiji döneminin başlamasından sonraki örnekleri ve Güney Kore, Tayvan, Singapur ve Hong Kong'un 1950'lerden bu yana yükselişi, gelişmekte olan bir ülkenin bilinçli, ekonomik açıdan uygun ve güvenilir bir siyasi liderliğe sahip olması halinde birkaç nesil içinde sanayileşmiş ülkeleri yakalayabileceğini göstermektedir. Bu iki grup arasında "yükselen ülkeler" olarak adlandırılan, Hindistan, Brezilya ve Türkiye küreselleşme sürecinin kazananları arasında yer almaktadır.

Üçüncü olarak, bugünün gelişmekte olan ülkelerinin birçoğu, hükümetleri ekonomik ve sosyo-politik açıdan başarısız olduğu için geri kalmaya devam edecektir. Bence gelişmekte olan ülkelerin çoğunda durumun önümüzdeki birkaç on yıl içinde genel olarak iyileşmesi pek olası değil. Bir yandan sanayileşmiş ülkeler refah düzeylerini arttırırken, diğer yandan gelişmekte olan ülkelerin önemli bir bölümü az gelişmişlik batağından kurtulamamaktadır. Bir diğer önemli gelişme de ülkeler arasındaki gelir dağılımının farklılaşmasıdır. Özellikle Çin, petrol ülkeleri ve Rusya'da dolar milyarderlerinin ve lüks tüketimin sayısı muazzam bir şekilde artmaktadır. Bir yandan lüks tüketime yönelim hızla artarken, diğer yandan insanlar açlık sorunuyla boğuşuyor.

Bugün küresel vatandaşlar olarak karşılaştığımız sorunları kısaca özetlemek gerekirse:

Nüfus Patlaması

1900 yılında dünya nüfusunun 1,6 milyar kişi olduğu tahmin ediliyordu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan nüfus patlaması sonucunda bu rakam şu anda 6 milyar civarındadır ve 21'inci yüzyılın ortalarında 9 milyara ulaşacaktır. Nüfus artışı kıtalar arasında farklılık göstermektedir. 21'inci yüzyılın başında dünya nüfusunun %60'ı Asya'da, %19'u Afrika'da, %9'u Avrupa'da, %8'i Latin Amerika'da, %5'i Kuzey Amerika'da

ve %1'i Okyanusya'da yaşamaktadır. Tahminlere göre.³ 2050 yılına kadar Afrikalıların sayısının iki katına çıkması, Asyalıların sayısının bir buçuk katına yükselmesi ve Latin Amerika ve Kuzey Amerika'da yaşayan insanların sayısının biraz artması ve sadece Avrupalıların sayısının azalacağı tahmin edilmektedir. Bu gelişmelere ek olarak, dünyanın birçok yerinde sağlık alanındaki muazzam ilerlemeler ve buna bağlı olarak sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması, özellikle Avrupa ve Japonya'da yaşlanan toplumların yaygınlaşmasını hızlandırmıştır. Örneğin, bugün Alman nüfusunun %40'ı 60 yaşının üstündedir.

Hızla Artan Yurt İçi ve Yurt Dışı Göçler

Bu hızlı nüfus artışının bir diğer görünür sonucu da kırsal alanlardan şehirlere doğru yaşanan kitlesel göçtür. Sanayi devriminden sonra Londra, 19. yüzyılda Paris ve New York, Şangay, New Mexico, Pekin, Kahire, Bangkok, Bombay, İstanbul, İslamabad ve yüz milyonlarca nüfusa sahip daha birçok mega şehir ortaya çıkmıştır. Bir yanda inanılmaz bir zenginlik ve inanılmaz yaşam koşulları, diğer yanda ise insanlık adına gerçekten utanç verici bir yoksulluk ve sefalet var. Sonuç, AIDS (HIV), deli dana hastalığı (BSE) ve kuş gribi (SARS), COVID gibi daha önce bilinmeyen hastalıkların yanı sıra kökünün kazındığını düşündüğümüz kolera ve tifo gibi hastalıklar yeniden yükselişe geçti. Kısacası, nüfus patlaması sonucu ortaya çıkan ve ulusal ekonomiler tarafından emilemeyen kitleler, insanlık için büyük bir sorun haline geldi.

İçinde bulunduğumuz yüzyılın en temel sorunlarından biri, yoksulluk ve işsizlik baskısı altındaki kitlelerin başta Kuzey Amerika ve Avrupa'nın gelişmiş ülkeleri olmak üzere kıtalar arası yasa dışı göçüdür. Bu konudaki gelişmeleri her gün haberlerden takip ediyoruz. Aralarında çocuk ve kadınların da bulunduğu insanların Meksika'dan Türkiye ve Akdeniz üzerinden ABD ve AB'ye yasa dışı göçünü, bu insanların çaresizlik içinde ve ölümü göze alarak bir umut yolculuğuna çıktıklarını görüyoruz. İnsanların sadece ekonomik nedenlerle değil, iç savaşlar ve dini çatışmalar nedeniyle de göçe zorlandığını izliyoruz.

Bugün Avrupa ülkelerinin sokakları Afrika, Orta ve Uzak Doğu'dan yasa dışı yollarla gelen sığınmacılarla dolu. O dönemde İngiliz hükümeti, AB üyesi Bulgaristan ve Romanya'dan gelen AB vatandaşlarının sayısını sınırlamayı planlıyordu. Göç ülkesi olarak kabul edilen ABD ve Kanada bu alanda uzun yıllara dayanan bir deneyime sahiptir. Öte yandan, başta Almanya, İskandinav ülkeleri, Fransa, Birleşik Krallık, İtalya ve Hollanda olmak üzere yaşanan Avrupa üç önemli soruyla karşı karşıyadır: Birincisi, ne kadar iş gücü göçmenine ihtiyaçları var ve bu iş gücü talebini hangi ülkelerden ve dini etnik kökenlerden karşılamak istiyorlar? İkinci olarak, bu insanları toplumlarına nasıl entegre edecekler ve halen var olan yabancı düşmanlığıyla mücadele etmek için ne gibi önlemler almayı planlıyorlar? Bir diğer konu da göçmen işçi çalıştırmak yerine çalışma yaşını yükselterek

³ Distribution of the global population 2024, by continent, Statista, World population by continent 2024 | Statista

soruna çözüm bulmaya çalışmak. Az gelişmiş ülkelerden gelen sığınmacılara karşı önlem alınmazsa, AB içinde iş gücünün serbest dolaşımında kısıtlamalar olabilir.

İklim Değişikliği, Doğanın Tahrip Edilmesi ve Çevre Kirliliği

Tüm ülkelerin ana hedefi daha hızlı büyüme ve daha fazla üretim ve tüketimdir. Sanayileşme süreci merkez ülkelere doğru hızla genişliyor. Bunun en olumsuz etkisi ise son yıllarda gördüğümüz iklim değişikliği ve küresel ısınmadır. Bu gelişmenin iki önemli etkisi tartışılmaktadır. Bunlardan biri dünyanın buzul bölgelerinin insan yerleşimine açılması, diğeri ise Kuzey ve Güney Kutuplarındaki buzulların erimesi nedeniyle okyanusların su seviyesinin yükselmesi ve sel felaketlerine yol açmasıdır. İnsanlar deprem ve volkanik patlamalar gibi doğal felaketleri önleyemezler, ancak insan faktörünün küresel ısınmada belirleyici bir rol oynadığı kesindir. Petrol, gaz ve kömür tüketiminden kaynaklanan karbondioksit ve metan gazlarının atmosferde yol açtığı boşluklar ile ormanların tahrip edilmesi küresel ısınmaya önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Tek tek ülkelerin alacağı önlemlerin yanı sıra bu sorunun çözümü küresel düzeyde ele alınmalı ve birlikte hareket edilmelidir.

Küreselleşmenin Teknolojik ve Ekonomik Alanlardaki Sonuçları

Mart 1991'de Amerikan Ulusal Bilim Vakfı (*the National Science Foundation*), sonuçlarını ve gücünün boyutunu fark etmeden interneti özelleştirmiştir. İnternet, üretkenliğin artmasına, insanların ve işletmelerin ulusal sınırların ötesine erişebilmesine, uluslararası bir entelektüel topluluğun oluşmasına ve uluslararası pazarların bütünleşmesine büyük katkıda bulunmuştur.

Hava taşımacılığı ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler ülkeler arasındaki mesafeleri kısalttı. İnsanlar bir toplantı için sabah New York'a uçup ertesi gün İstanbul'a dönebiliyor. Bugün dünyanın en ücra köşesindeki küçük bir TV istasyonundan BBC ve CNN başta olmak üzere onlarca TV kanalındaki olayları takip edebiliyoruz. Gazete ve dergileri günlük olarak takip edebiliyoruz. Cep telefonları sayesinde ülkeler ve kıtalar ötesinde milyonlarca insan birbiriyle iletişim kurabiliyor, her türlü bilgiye ve bilimsel araştırmaya anında ulaşabiliyoruz.

İletişim teknolojisindeki gelişmeleri durdurmak mümkün değil, hayatımızın bir parçası haline geldi. Ancak bu gelişmenin olumsuz yönlerini de göz önünde bulundurmakta fayda olduğunu düşünüyorum. Son dönemde yaşanan uluslararası dinleme olayları, yanlış bilgi akışları, propaganda ve ideolojiye dayalı algı operasyonları, bilginin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi, görsel ve yazılı medyanın çeşitli ülkelerde birkaç özel kuruluş tarafından ele geçirilmesi oligopolleşmeye yol açmıştır. Başta İtalya olmak üzere ülkemizde medya tarafsızlığını büyük ölçüde yitirmiş ve bir siyasi propaganda aracına dönüştürülmüştür. Tüm bunların ötesinde kişilerin özel hayatları izlenebilmekte ve konuşmaları her an ve her yerden dinlenebilmektedir. Bilişim teknolojileri yoluyla bireysel özgürlüklere yapılan hukuksuz müdahaleler ve terör faaliyetleri önümüzdeki yıllarda da gündemden düşmeyecek en önemli sorunlardır.

Teknoloji Savaşı Hız Kazanıyor

Amerika Birleşik Devletleri ve Çin arasındaki çatışma teknolojik alanda yaşanıyor. Her iki ülke de teknolojik yarışta kazanmak ve yapay zekanın önemli bir rol oynayacağı dijital çağda 4'üncü Sanayi Devrimi'nin tüm avantajlarından yararlanmak istiyor. Çin, ileri teknoloji alanında Amerika Birleşik Devletleri'ni yakalamak istiyor. Öte yandan ABD, Çin'in hızla artan ekonomik ve teknolojik gelişimini engellemek istiyor. 5G ve yapay zekâ gibi yeni dönüştürücü teknolojilerin geliştirilmesi, ABD ve Çin arasında kritik bir gerilim kaynağı olmaya devam edecektir. Şu anda ABD ve Çin dijital teknolojiye hâkim durumdadır. AB dahil diğer ülkelerin ileri teknoloji politikaları alanında bu iki ülke ile rekabet etmesi pek mümkün görünmemektedir. AB ülkeleri kendi teknolojilerini uluslararası alanda üretilmedikleri için ABD ve Çin ülkelerine bağımlı hale gelmiş ve bu ülkelerin politik alanlarına girmiş durumdadır.

Küreselleşme sürecinde, başta Çin ve Hindistan olmak üzere gelişmekte olan ülkeler, bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmelerin sanayileşmelerine önemli katkı sağlamasıyla birlikte, sanayi ürünlerini özellikle gelişmiş ülkelere ihraç edebilmektedir. Önümüzdeki yıllarda kapitalizmin itici gücü olan teknolojik gelişme, bilimsel araştırma ve eğitim ön plana çıkacaktır. Uluslararası pazarlarda rekabet gücünüzü artırmak ve pazar payınızı genişletmek için araştırma ve geliştirme faaliyetlerinizi yoğunlaştırmanız ve milli gelir içindeki payınızı artırmanız gerekiyor.

Bu da uluslararası eğitim ve gelişmiş donanıma sahip üniversitelerin ve araştırma merkezlerinin kurulmasını gerektirmektedir. Önemli olan ülkenizdeki üniversitelerin sayısı değil, kalitesi ve uluslararası araştırma kurumlarıyla rekabet edebilmesidir. Rekabeti belirleyen üç temel koşul -inovasyon, girişimcilik ve yönetim- ancak iyi yetişmiş insan kaynağı ile sağlanabilir. Bunun yanı sıra üretim yapınızın ileri sanayi sektörlerine dayanması ve sürekli yapısal değişiklikler yapmanız kaçınılmaz görünüyor.

'Vahşi Kapitalizm' ve Finansal Krizler

Marx'ın en önemli öngörülerinden biri de kapitalist süreçte ortaya çıkabilecek ekonomik ve finansal krizlerdir. Yakın zamanda yaşanan 2008 finansal krizi, aşırı liberalleşme ve piyasa mekanizmasına duyulan aşırı güvenden kaynaklanmıştır. Kaynakların piyasalar tarafından optimal dağılımına duyulan aşırı güven önemli bir rol oynamıştır. ABD Merkez Bankası Başkanı nihai piyasalardaki olağanüstü gelişmeleri önlemek için herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Krizin ortaya çıkmasıyla birlikte ekonomideki paniği önlemek için devlet bütçesinden banka kurtarma operasyonları gündeme geldi. Merkez bankaları bir kredi krizini önlemek için piyasalara para arzını artırdı. Her şey yolunda giderken, neo-klasik ve monetarist ekonomistler piyasa ekonomisinin hata yapmadığını, hataların insanların ve kurumların yanlış kararlarının sonucu olduğunu ve 'gizli elin' tüm hataları düzeltereğini savundular.

Devletin ekonomideki rolünün en aza indirilmesinden yanadırlar. İlginç bir şekilde, krizler ortaya çıktığında, devletin piyasalara müdahale etmesini ve batan şirketleri ve

bankaları kurtarmasını talep etmektedirler. Bu durumda, devletin ekonomide aktif bir rol oynamasını isteyen 'Keynesyen' ekonomistlerle karşı karşıyayız. Eğer iktisatçılar krizin uzun süreceğini ve derinleşeceğini düşünüyorsa, Karl Marx yardımı çağrılır.

Marx'ın beş tezinden biri “artan yoğunlaşma yasası ve sanayinin çelişkisi” idi. Daha az verimli firmalar bu koşullar tarafından işten çıkarılacaktı. Sonuç olarak, sanayi giderek daha merkezi hale gelecek ve ekonomik güç giderek birkaç kişinin elinde yoğunlaşacaktı. Bugün, Elon Musk ve Zuckerberg gibi küresel çapta faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerin sahipleri, ABD'de sadece ekonomik hayata hâkim olmakla kalmıyor, aynı zamanda siyasi ve politik meseleleri de global düzeyde şekillendiriyor ve önerilerde bulunuyorlar.

Uluslararası Kurumların İşlevlerini Yitirmesi

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan uluslararası örgütlerden Dünya Bankası ve IMF, son krizlerin ardından kuruluş amaçlarını yitirmiş ve günümüz koşullarına uyarlanmaları için dağıtılmaları ya da yeniden yapılandırılmaları gerekmiştir. Buna ek olarak, BM örgütünün ve Güvenlik Konseyi'nin yapısının değiştirilmesi ve sorumluluk alanlarının yeniden tanımlanması gerekli hale gelmiştir.

Küreselleşmenin bir sonucu olarak dünyamızın ekonomik ve siyasi sorunları daha karmaşık hale gelmiştir. Başta ABD olmak üzere G-7 ülkelerinin siyasi liderlerinin 21'inci yüzyılın bu döneminde bu sorunların üstesinden gelme yetenek ve becerileri, İkinci Dünya Savaşı sonrası liderlere kıyasla son derece sınırlıdır. Örneğin Winston Churchill, Charles De Gaulle, Konrad Adenauer, Ernst Reuter, Helmut Schmidt, Willy Brandt ve Margaret Thatcher.

Başka bir deyişle, bugün seçilmiş liderlerin siyasi karizmaları ve liderlik davranışları vasat taşra politikacılarından daha fazla değildir. Kendi ülkelerinin çıkarlarını ön planda tutan ve kısa vadeli çözümler arayan bir siyasetçi nesliyle günümüzün çok ciddi sorunlarının nasıl çözüleceği de bir tartışma konusudur. Kısacası, Max Weber'in 1919 yılında yayınlanan 'Bir Meslek Olarak Siyaset' kitabında tanımladığı becerilere sahip olması gereken bir siyasetçi sınıfı arıyoruz.

Yeni Küresel Sorunumuz: Donald Trump Politikalarının Belirsizliği

Son günlerde küresel bağlamda en çok tartışılan konulardan biri Donald Trump'ın yeniden ABD Başkanı seçilmesinin ortaya çıkaracağı küresel sorunlar. Almanya'nın tanınmış düşünce kuruluşu SWP (*Stiftung Wissenschaft und Politik*), 19 Avrupa ülkesinden uzmanlara iki konuda görüşlerini sordu: 1. Trump yeniden seçilirse, hükümetiniz olumlu ve olumsuz ne gibi sonuçlar bekliyor? 2. En çok hangi alanlar etkilenir?⁴

⁴ Claudia Major and Nicolai von Ondarza , Laura von Daniels, “How Europe is preparing for Trump II - European Perspectives on potential consequences and the policy areas most affected , Working

Bu çalışmanın ortak sonuçları, Avrupa devletleri birçok politika ve ekonomi alanında bir dizi endişelerini dile getirmektedir. Araştırma sonucunda en yaygın olarak üç endişe alanı öne çıkmaktadır: demokrasi, savunma, ticaret ve daha geniş ekonomik ilişkiler.

Demokrasinin demokratik yollarla ortadan kaldırılacağı korkusu birçok Avrupa başkentinde öncelikli endişe kaynağıdır. Trump'ın otoriter liderlere olan tutkusu nedeniyle körüklenen, demokratik kuralları "çöpe atan" politikaları, diğer ülkelere de yayılma korkusu var. En azından, sağcı popülist Avrupalı liderlerin, Macaristan lideri Orbán'da görüldüğü gibi, Trump'a dönmeleri ve kendisine iş birliği teklif etmeleri beklenebilir.

Bazı uzmanlar, ikinci bir Trump Başkanlığının, siyasi yelpazelerinin aşırı sağcı, sağcı popülist ve/veya milliyetçi-muhafazakâr kısmı tarafından memnuniyetle karşılanacağını da belirtiyorlar. Yine de Avrupalılar, yalnızca iç politikalarda (otokratik güçlerin cesaretlendirilmesi) ilgili değil aynı zamanda uluslararası düzen ve uluslararası sahnede birlikte hareket eden Batılı devletlerin güvenilirliği ile ilgili endişelerini de dile getiriyorlar.

Savunma alanında ABD'nin, Ukrayna'ya verdiği askeri destek ve Avrupa'nın savunmasını garanti altına alan rolü açısından yeri doldurulamaz olarak algılanmaktadır. Mali ve askeri yardımın sona ermesi ve Trump'ın Ukrayna'da Kiev'in iradesine (ve potansiyel olarak Avrupa çıkarlarına karşı) karşı bir ateşkes ilan edebileceğinden endişe edilmektedir. Ayrıca, Trump, NATO'ya üye ülkelerin bütçeye katkılarının artırılmasını da tekrarlamaktadır.

Ticaret ve daha geniş ekonomik ilişkiler konusunda uzmanlar, Vaşington'un Avrupa ülkelere karşı tarife savaşları, Çin'e karşı teknoloji kontrollerini genişletmeye yönelik olası tek taraflı kararlar ve uygulamalar (Mali Yaptırımlar, İhracat ve Yatırım Kontrolleri) da dahil olmak üzere transatlantik ilişkilerde aksamalar öngörüyor. Bilindiği üzere, Trump'ın, ABD'nin "ulusal güvenliği"ni sebep göstermesiyle "çelik ve alüminyum" ithalatına cezai tarifeler uyguladı. Korumacı ticaret politikasını sadece izlemekle kalmadı, aynı zamanda WTO'nun güvenilirliğini de olumsuz etkiledi.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, geleceğimizi ABD ve Çin arasındaki ekonomik, politik ve askeri alanlarındaki ekonomik rekabet ve teknoloji alanındaki gelişmeler belirleyecektir. Sadece birleşik ve bağımsız bir Avrupa ekonomik, siyasi ve güvenlik açısından güçlü, ABD, Çin ve Rusya arasında bir güç dengesi yaratabilir. Bunun da ön koşulu, Brüksel'in tek sesli ve kararlı bir politika yürütebilmesi ve NATO dışında kendi Avrupa Savunma Birliği'ni sağlamasıdır. Eğer, Avrupa'nın liderleri beklemeye devam eder ve ABD'ye karşı kendi ortak stratejilerini oluşturamazlarsa, Avrupa'daki güvenlik, refah ve sosyal barış

gelecekte, Trump yönetimdeki Amerikan demokrasisinin ve yönetiminin açıklarından ve yanlışlarından daha fazla etkilenecektir. ABD ile Çin ve Rusya arasında bir güç dengesi ancak ekonomik, siyasi ve güvenlik politikası açısından güçlü, birleşik ve bağımsız bir Avrupa'yla sağlanabilir.